QORTI TAL-APPELL

IMHALLFIN

S.T.O. PRIM IMHALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMHALLEF TONIO MALLIA
ONOR. IMHALLEF JOSEPH AZZOPARDI

Seduta ta' nhar il-Gimgha 26 ta' Jannar 2018

Numru 25

Rikors numru 31/14 RGM

Anna Agius

v.

Raymond Agius

Il-Qorti:

Rat is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) moghtija fit-22 ta' Settembru 2016 li l-partijiet l-aktar importanti taghha qed jigu riprodotti ghall-ahjar intendiment:

> "Rat ir-rikors guramentatipprezentat mill-attrici li permezz tieghu ppremettiet u talbet is-segwenti:-
>
> 1. "Illi l-partijiet izzewgu, lil xulxin nhar il-disgha u ghoxrin (29) ta' Settembru tas-sena elf, disa' mija u disghin (1990) skont ic-certifikat

taz-zwieg, u li minn tali zwieg twieled tifel ossia Charlon, nhar it-8 ta' Awwissu 1991 illi llum hu maggorenni;

2. "Illi l-hajja konjugali bejn il-partijiet m'ghadhiex aktar possibli minhabba li l-intimat irrenda ruhu hati lejn l-attrici b'sevigi, theddid u ingurja, kif ukoll minhabba inkompatibilita' ta' karattru;

3. "Illi ghalhekk iz-zwieg imsemmi tkisser irrimedjabilment;

4. "Illi r-rikorrenti talbet titinbeda medjazzjoni liema procedura ma kellhiex success, u l-istess rikorrenti giet debitament awtorizzata mill-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Famlija) sabiex tipprocedi f'dina l-istanza kontra l-intimat ghas-separazzjoni personali, permezz ta' digriet moghti nhar l-14 ta' Jannar 2014 (Ittra Numru 1166/13);

5. "Illi r-rikorrenti taf bil-fatti hawn fuq iddikjarati personalment.

"Ghaldaqstant l-esponenti titlob lil dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. "Tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet konjugi u dana minhabba swat, theddid, sevizzi, eccessi, minacci u ingurji li l-konvenrt ikkommetta kontra martu l-attrici, u minhabba inkompatibilita' ta' karattru.

2. "Tikkundanna lill-intimat sabiex ihallas lir-rikorrenti r-retta alimentarja dovuta skont il-ligi b'dawk il-modalitajiet kollha tal-pagament, kif ukoll mehuda in konsiderazzjoni l-gholi tal-hajja.

3. "Tiffissa retta alimentarja adegwata ghall-esponenti.

4. "Tordna lill-intimat sabiex ihallas l-arretrati kollha ta' manteniment dovuti sallum u li jistghu jigu dovuti sad-data tas-sentenza finali.

5. "Tapplika in toto jew in parte l-effetti tad-disposizzjonijiet fir-rigward tal-intimati kif ukoll id-dekadenza mill-jeddijiet ai termini tal-Artkoli 48 sa 53 tal-Kap. 16 tal-Ligiiiet ta' Malta.

6. "Tiddikjara xjolta l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet u tillikwida l-istess u tassenja lill-partijiet l-istess akkwisti.

7. "Tassenja lir-rikorrenti l-fond matrimonjali Blokk 2, House 4, Trejqet Antoine de Favray, Pembroke u tordna l-izgumbrament tal-intimat mill-insemmi fond.

"Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa minn issa ingunt in subizzjoni.

"Rat ir-risposta guramentata tal-konvenut li taqra kif gej:-

a. “Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti.

b. “Illi dawn il-proceduri gew istitwiti minn naha tar-rikorrenti purament ghas-skopijiet ulterjuri taghha, fejn l-istess rikorrenti ma qaditx thabbel rasha tkisser iz-zwieg taghha, liema agir jimmerita mhux biss canfira, imma ghandha tirrispondi ghall-agir xejn accettabbli minn naha taghha. Illi fid-dawl tas-suespost, ghandu jigi osservat ir-rikors promotorju bhala wiehed ferm xott u nieqes minn talbiet ragunati bla bazi, fejn l-uniku interess taghha jirrizulta mit-talbiet liema talbiet juru xejn hlief attitudini utilitarja.

c. “Illi konsegwenza tal-agir tar-rikorrenti, hi stess rendiet il-hajja taz-zwieg '.....mhux aktar possibbli....' b'hafna skuzi w nofs veritajiet liema aspetti ser jigu indikati ahjar fil-mori tal-kaz.

d. “Illi di piu, u minghajr pregudizzju, filwaqt li l-istess rikorrenti ghandha vizzji koroh, partikolarment tax-xorb, li tghix mhux skont il-friex imma partikolarment iddikjarat li trid il-liberta assoluta, illi dawn il-vizzji/attitudni qed jigu sostnuti b' xoghol li l-istess rikorrenta qed taghmel baxx baxx, u dan kif ser jigi ippruvat fil-mori tal-kaz.

e. “Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-istess rikorrenti ddikjarat kemm-il darba li ser taghmel minn kollox biex '... tehles....' mill-esponent biex tkun libera. Illi bhala aggunt u konferma ta' din il-pozizjoni minn naha ta' l-istess rikorrenti, fit-3 ta' Awwissu, 2014, abbandunat ghal kollox id-dar matrimonjali u marret tghix x'imkien iehor.

f. “Illi di piu ghal hafna snin, ir-rikorrenti naqset sew fid-doveri taghha taz-zwieg lejn l-esponenti, liema haga tikxef il-fatt li n-nuqqasijiet ilhom jippersistu ghal snin, kapricc tar-rikorrenti liema agir r-rikorrenti ghandha tirrispondi w dan ai finijiet u effetti kollha tal-ligi.

g. “Salv risposta ulterjuri.

“Rat il-kontro-talba tal-konvenut li taqra kif gej:-

“Peress illi l-partijiet kienu izzewgu fid-29 ta' Settembru, 1990 fejn minn dan iz-zwieg kien twieled tifel li jismu Charlon li illum hu maggorenni.

“Peress li l-attrici rrendiet ruhha hatja ta' tortijiet serji liema tortijiet jinkludu adulterju, minacci, mohqrija, ngurji gravi, eccessi, theddid u swat kif ukoll abbandun tad-dar matrimonjali tant li z-zwieg bejn il-partijiet sar impossibbli.

“Peress illi fost l-eccessi u tortijiet tal-attrici, hi thobb tixrob, tghix hajja xellerata, ma tghix skont il-friex w qed tishaq fuq il-‘liberta’, z-zwieg bejn il-partijiet sar impossibbli.

"Peress illi grazzi ghas-suespost, liema aspetti m'ghandhomx jigu kunsidrati ezawrjenti, l-attrici qed tippersegwita kontinwament l-esponent fejn anki irnexxielha s'issa timmanipula it-tifel taghhom kontra l-esponent fejn grazzi ghall-attitudini kapriccjuza taghha rnexxielha tohloq stragi b'hajja intollerabbli.

"Peress li di piu, konsegwenza ghall-attitudini tal-attrici, hi anki abbandunat id-dar matrimonjali liema nuqqas serju minn naha taghha jkompli jikkonsolida n-nuqqas ta' serjeta minn naha taghha u li dina l-Onorabbli Qorti qed tigi mitluba tikkonsidera fid-dawl generali tal-kaz.

"Tghid, ghalhekk, l-attrici rikonvenzjonata ghaliex dina l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex:-

1. "Tiddikjara l-firda personali bejn il-partijiet ghar-ragunijiet imputabbli tal-intimata rikorrenti.

2. "Tiddikjara xolta l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet.

3. "Tillikwida l-istess komunjoni ta' l-akkwisti f'zewg partijiet mhux necessarjament ugwali b'tali mod li l-intimata titlef ukoll bhala konsegwenza kull jedd li ghandha fuq in-nofs l-akkwisti li saru waqt iz-zwieg imma partikolarment bil-hidma tal-esponent.

4. "Tapplika fis-shih kontra r-rikorrenti l-effetti ta' l-artikolu 48 et seq tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

5. "Tiddikjara w tordna b'mod definittiv li t-titolu ta' kera tad-dar matrimonjali jigi assenjat lill-esponent ad eskluzzjoni tal-attrici rikorrenti.

6. "Tordna r-rikorrenti thallas l-ispejjez li saru fir-rigward tad-dar matrimonjali - mill-inqas nofs - u spejjez ohra relatati mal-komunjoni tal-akkwisti specjalment minn meta bdew il-proceduri anku mill-bidu u cioe mill-medjazzjoni.

7. "Illi stante li r-rikorrenti hi kapaci tahdem, tordna li thallas manteniment lill-esponent u tikkundanna wkoll thallas dak il-manteniment li dina l-Onorabbli Qorti taghzel li takkorda f'dan ir-rigward.

8. "Tikkundanna r-rikorrenta tikkonsenja lill-esponent il-beni kollha parafernali ta' l-esponent u separatament l-esponent jigi moghti l-piena amministrazzjoni tal-beni tieghu illi fin-nuqqas tikkundannha thallas somma li tigi likwidata rapprezentanti l-istess propjeta` parafernali.

9. “Tiddikjara li l-propjeta kollha, partikolarment, imma mhux esklussivament id-dar matrimonjali tigi assenjata u b'hekk okkupata mill-esponent ad eskluzzjoni tar-rikorrenti iktar u iktar minhabba tortijiet imputabbli lir-rikorrenti.

10. “Tawtorizza lill-esponent jirregistra l-eventwalita` sentenza definittiva fir-registru pubbliku.

11. “Bl-ispejjez kollha kontra l-intimata rikorrenta li minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

“Rat l-affidavit tal-attrici mahluf fit-22 ta’ April 2014;

“Rat il-verbal registrat fis-seduta tat-8 ta’ Mejju 2014 fejn il-Qorti nnominat l-Avukat Dottor Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju;

“Rat ix-xhieda ta’ Charlon Agius, bin il-partijiet, u ta’ Simone Cassar, neputija tal-attrici, li xehdu fis-seduta tas-6 ta’ Lulju 2014, mizmuma mill-Assistent Gudizzjarju; u l-kontroezami tieghu li sar fis-seduta tat-23 ta’Marzu 2015;

“Rat il-kontroezami tal-attrici li sar fis-seduta tal-20 ta’ Jannar 2015, f’tad-9 ta’ Frar 2015, u f’tal-4 ta’ Marzu 2015 mizmuma mill-Assistent Gudizzjarju;

“Rat ix-xhieda ta’ Simone Spiteri, n-neputija tal-attrici, li xehdet fis-seduta tal-20 ta’ April 2015 mizmuma mill-Assistent Gudizzjarju;

... ...

“GURISPRUDENZA

“Fil-kawza fl-ismijiet “ **Caterina Agius vs Benedict Agius**” deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-13 ta’ Gunju 1967 ntqal li L-Ligi tqieghed bhala motivi illi jiggustifikaw l-azzjoni ta’ separazzjoni personali, l-episodji saljenti tal-hajja konjugali, u mhux incidenti minuri. Fil-kas presenti, irrizulta li l-incidenti ta’ vjolenza u aggressjoni kienu spissa, tant li rrendew il-konvivenza impossibbli.

“Fil-kawza fl-ismijiet “**Eliza Thompson vs Edward Thompson**” deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-12 ta’ Mejju 1925, gie stabbilit li sabiex tigi promossa b’success l-azzjoni ta’ separazzjoni personali m’hemmx htiega li jigu ppruvati l-eccessi , sevizzi, minacci u l-ingurji gravi b’mod kumulattiv’ izda jkun sufficjenti illi tigi ppruvata raguni wahda sabiex jigi stabilit li l-hajja matrimonjali tkun giet reza impossibbli da parti ta’ xi wahda mill-partijiet jew min minnhom.

“Fil-kawza fl-ismijiet “ **Maria Mifsud vs Vincenzo Mifsud**” deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-30 ta’ Ginju 1961 ntqal li skont il-gurisprudenza lokali,

" eccessi jfissru atti mwettqa fuq il-parti l-ohra, liema atti jridu jkunu ta' serjeta' kbira …………Il-minacci jistghu jkunu verbali jew reali u materjali"

"Fil-kawza fl-ismijiet " **Carmela Falzon vs Paolo Falzon**" deciza mill-Qorti tal-Appell fis-17 ta' April 1959 gie ritenut li:

"B'ligi, l-applikazzjoni ta' dawk id-dekadenzi tal-konjugi mid-drittijiet taghhom kontra xulxin bhala effett tal-pronuncja ta' separazzjoni bejniethom,"in toto" jew in parti, hi fakoltattiva ghall-Qorti, jekk id-domanda ghas-separazzjoni tkun radikata fuq il-mottiv ta' eccessi, sevizji, minacci u ingurji gravi. U allura jiddependi mid-deskrizzjoni taghha jekk tapplikax jew le dawk id-dekadenzi fil-kaz partikolari."

"Fil-kawza fl-ismijiet "**Rosina Micallef vs Angelo Miccallef**" deiza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-27 ta' Gunju 1964 ntqal li :

"L-adulterju jista' jigi ppruvat permezz ta' indagini u presunzjonijiet, purche' dawn jkunu gravi, precizi u konkordanti, b'mod li ma jhallux ebda dubbju f'min ghandu jiggudika".

"Dwar l-obbligu tal-manteniment fil-kawza fl-ismijiet "**Jane Camilleri pro et noe vs Carmelo Camilleri**" deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-7 ta' Novembry 1990 ntqal li:

" Il-manteniment ghandu jinghata skont il-qliegh tar-ragel, u l-utili tieghu, pero' dan ma jistax jigi interpretat b'mod li r-ragel jista' meta jrid jirrezenja mix-xoghol bla raguni gustifikata u jhalli lill-familja bla ma jipprovdi ghaliha."

"Fil-kawza fl-ismijiet " **Emanuela Bartolo vs Francis Bartolo**" deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fis-27 ta' April 1965 ntqal hekk:

" Separazzjoni personali hi gustifikata jekk ir-ragel ma jmantnix lil martu u uliedu. Jekk ir-ragel ma jahdimx huwa ma jehlisx minn dan l-obbligu jekk ma jkollux xi impediment serju jew marda gravi li jinabilitawh mix-xoghol".

"KONSIDERAZZJONIJIET.

"L-attrici qed tipprocedi b'kawza ta' separazzjoni personali kontra il-konvenut zewgha u qed tallega swat, theddid, sevizzji, eccessi, minacci, ingurji gravi da parti tal-konvenut fil-konfront taghha, kif ukoll minhabba inkompatibilita' ta' karattru.

"Il-konvenut jikkontesta dawn l-allegazzjonijiet, jiddikjara li l-attrici pprocediet ghall-skopijiet ulterjuri taghha, li ghandha il-vizzju tax-xorb, trid il-liberta' assoluta u fit-3 ta' Awwissu 2014 abbandonat id-dar matrimonjali. Hu pproceda b'kontro-talba, fejn qed jallega li z-zwieg bejn il-partijiet sar impossibbli unikament htija tal-istess attrici, tortijiet

li jinkludu l-adulterju, minacci, mohqrija ngurji gravi, eccessi, theddied u swat kif ukoll abbandun tad-dar matrimonjali.

"Mill-provi rrizulta illi l-partijiet zzewgu fid-29 ta' Settembru 1990, u kellhom tifel, Charlon, illum maggorenni li twieled fit-8 ta' Awwissu 1991. Fl-ewwel erba' snin taz-zwieg taghhom, kienu jghixu ghand omm il-konvenut, go flat tal-Gvern f'San Gwann, Fol 82, u skont l-istess konvenut " l-ewwel snin taz-zwieg kienu normali". Wara marru jghixu f'Pembroke. Skont Carmela Agius, omm il-konvenut, Fol 204, id-dar fejn marru joqghodu f'Pembroke kienet fuq isimha. Hi tghid li biex tikkuntenta lill-partijiet kellha tibdel ma' oht Raymond, il-flat ta' San Gwann u peress li lil Raymond u Anna kienu tawhom post b'zewgt ikmamar u kcina l-Belt, li deherilhom li kien zghir minhabba li kellhom it-tifel, ceditilhom il-post ta' Pembroke u marret hi il-Belt.

"L-akbar problema li kellhom il-partijiet kienet certament dik finanzjarja. Wara li zzewgu l-attrici tghid, Fol 13, li sabitlu impieg ma' fabbrika tas-sapun, fejn dam jahdem bejn erba' u hames snin. Ir-ragel, pero'ghar-ragunijet medici telaq minn dan l-impieg billi beda jilmenta minn allergija. Filwaqt li tabib qallu li kellu l-Asthma, t-tabib tal-familja qallu li kellu 'hay fever'. L-attrici tghid " Minn dakinhar l-hawn, ir-ragel qatt ma kellu impieg iehor u l-anqas iffittex ghax-xoghol". Il-konvenut ma jikkontestax il-fatt li baqa' qatt ma sab impieg, izda jichad il-fatt li ma ippruvax issb xoghol. Hu jghid li minnhabba l-mard mal-ETC kien registrat li jista' jahdem biss 'light duties' bhala 'messanger driver' u qatt ma offrewlu dan it-tip ta' impieg.

"Dan iffisser li mis-sena 1995 (izzewgu fin-1990 u ghamel massimu ta' hames snin jahdem fil-fabbrika tas-sapun) l-konvenut qatt ma kellu impieg, u kien jghix fuq l-Assisteza Socjali li jipprovdi id-Dipartiment. Din kienet tammonta ghal Euro 102 fil-gimgha, li minnhom kien jaghti Euro 86 lill-mara, ghall-hajja, u hu kien izzomm Euro 16 biex ihallas il-kontijiet, Fol 86. L-attrici tghid, Fol 45 li kien jaghtiha Euro 85 fil-gimgha ghall-ikel li ma kienux isservuha.

"Hu jakkuza lill-mara, Fol 85 li ma kinitx lesta li tmur tahdem 'ghax fir-realta' il-mara hi ghazziena'. Dan hu kkontesta mill-attrici li (Fol 38) ddikjarat:

> "Meta jien ghidtlu biex nibda nohrog jien, hu beda jghidli biex noqghod id-dar u ma nohrogx nahdem. Mhux veru li jien qatt ma ridt nahdem xejn. Sibt anki nofs ta' nhari 'l hemm u 'l hawn u kien jheddidni ukoll". " Meta lir-ragel waqqfulu r-relief, jien mort ghand mara nahdem mid-9am sas-2pm u ghamilt maghha circa sena mmur u bihom kilna". L-attrici tghid, Fol 44 "Niccara illi meta konna mizzewgin u ridt insib nahdem hu ma riednix ghax hu kien jibza' illi lilu jwaqfulhu r-relief. Jien mort nfittex ix-xoghol meta kellna ic-cheque mizmum u ma kellniex biex nieklu". L-attrici ddikjarat, Fol 45, li tircevi Euro 280 kull erba gimghat.

"L-konvenut jghid li ilu registrat mal ETC, bhala disabled mis-sena 1995, cioe' meta waqaf mix-xoghol. Pero' c-certifikat ta' registrazzjoni

minnu esebit, Fol 124 igib id-data 14-10-2009. Skont l-attrici, Fol 13, " Kull meta jibghatu ghalih tal-ETC, jibki u jdum ma jibghat is-c.v. halli jilhqu jaghazlu lil xi hadd iehor". Skont l-attrici, Fol 14, " Ir-ragel iqatta l-gurnata jilghab mat-tlett mobiles li ghandu, mat-tablet u jara t-television".

"Bejn iz-zewg versjonijiet kontrastanti, dik tal-attrici, li l-konvenut qatt ma ried jahdem u dik tal-konvenut, li ried jahdem izda qatt ma offrewlu xoghol li seta' jahdem, tidher ferm aktar attendibbli dik tal-attrici. Mhux verosimili li f'dawn is-snin kollha, aktar minn ghoxrin sena, l-konvenut ma rrnexxielux isib xi forma ta'impieg. Kieku verament xtaq li jahdem kien certament isib impieg. Il-konvenut ma jbghati minn ebda mankament fiziku u serju li jipprekludih milli jahdem; l-allergiji, l-ashma, l-hay fever u l-morliti, li l-konvenut jghid li jbghati minnhom (ma gie prodott l-ebda certifikat mediku b'konferma ta' dawn il-kondizzjonijiet) anke jekk jesistu, li ma giex ippruvat, ma humiex ta' ostakolu biex jaghmel xi xoghol produttiv. Illum il-gurnata isibu impieg persuni ghomja, jew li jbghatu minn xi mankament fiziku gravi. Il-konvenut seta' jsib xoghol produttiv kieku ried izda hu ghazel li ma jahdimx u jghix fuq l-Assistenza Socjali. Irrizulta in oltre mill-provi li hu ghandu certa padronanza mal-mezzi moderni ta' komunikazzjoni bhal mobile phones, ipad u computer, dan il-fattur seta certament jincidi b'mod favorevoli biex jssib dan it-tip ta' xoghol li fil-present hu tant rikjest. Dan jikkostitwixxi konferma ulterjuri li l-konvenut ma thabatx bizzejjed biex isib impieg. Aghar minn hekk lanqas ippermetta lill-martu li tahdem ghax beza' li jitlef ir-relief li kien qed jircevi.

"Naturalment meta l-mezzi finanzjarji jkunu limitatissimi, hu ferm difficili li wiehed ilahhaq mal-ispejjes tal-hajja. Irrizulta li l-flus ma kienux sufficjenti ghall-ikel u sal-ahhar tax-xahar kien ikollhom jiddejjnu biex jieklu. Ma kellhomx flus biex izzommu d-dar fi stat tajjeb ta' manutenzjoni, ma kellhomx vit jahdem, ma kellhomx madum fil-kcina, ghattew l-art b'incirata li biz-zmien iccartet, l-attrici kienet kostretta iggorr bramel tal-ilma minn banda ghall-ohra tad-dar, kienet kostretta tahsel il-hwejjeg b'idejha ghal snin twal ghax il-washing machine kellha il-hsara u baqghet qatt ma ssewwiet.

"Dawn il-kondizzjonijiet dekadenti m'humiex konducjenti ghall-konvivenza konjugali felici. Minhabba konsiderazzjonijiet ekonomici, skont l-attrici, Fol 13 iddecidew li ma jkollhomx aktar tfal, l-attrici bdiet tiehu il-pill, pero' meta lanqas baqa' ihallsilha 'is-smear test' wafqet, u naturalment, biex ma tinqabatx tqila rrifjutat li jkollha rapporti sesswali mar-ragel billi ghaliha iz-zwieg mhux biss gratifikazzjoni fizika. Ir-ragel, mill-banda l-ohra, Fol 88, ma jsemmiex dak li qalet l-attrici, izda jillimita ruhhu biex jghid li kienet qed tevitah, izzomm id-distanza minnu, torqod mal-art sajf u xitwa, kellu frustrazzjoni kbira u ddikjara li " insejt xi tfisser li jkolli x'naqsam mal-mara".

"L-konvenut jallega li l-attrici ghandha il-vizzju tax-xorb, Fol 83, ommu Carmela Agius, Fol 199 ukoll tallega li l-attrici kellha il-vizzju tax-xorb,

Fol 200 tiddikjara “kienet tbattal flixkun qisa qed tixrob l-ilma!” Dan hu kkontestat mill-attrici, li in kontro ezami, Fol 37, tiddikjara “Jien nixrob naqra inbid mal-ikel. Jien ma niskirx. Mistoqsija jekk matul il-gurnata jien nixrobx ukoll, jien inwiegeb illi le. Jien problema ta’ xorb m’ghandix. Jien ma niskirx.”

“Roderick Micallef, in-neputi tal-konvenut, Fol 176, fil-waqt li ddikjara li l-attrici thobb l-inbid ikkonferma ghal darbtejn li qatt ma raha fis-sakra. Charlon Agius, bin il-partijiet, in kontroezami, Fol 60 jghid hekk: “Jiena lill-ommi qatt ma rajtha fis-sakkra f-ghomri. Il-mamma tieghi, meta tixrob tixrob normali. Qatt ma tisker. Id-dar rari kien ikun hemm inbid.” L-istess attrici ddikjarat, Fol 30: “ Jiena niehu naqra inbid filghaxija ma’ l-ikel u forsi xi naqra quddiem it-television filghaxija.” Pero’ dwar il-konvenut ddikjarat li johrog mid-dar xi 9pm u jirritorna xi t-3 jew l-4am u joqghod jiftahar kemm xorob Pernot. Hi kkonfermat, Fol 31, li biex tevitah kienet toqghod fil-kamra mat-tifel billi jekk jara lilha jew lit-tifel meta jigi lura kien jinfexx fihom.

“Ex admissis, l-konvenut ibghati minn depression, u ilu hekk minn meta miet missieru, ftit xhur qabel izzewweg, ghadu fuq il-Valium sallum; hu bniedem iffrustrat, billi r-relazzjonijiet intimi ma’ martu ilhom li wafqu ghal snin shah, u hu ferm verosimili li meta jkun xurban jkun hemm incidenti ta’ vjolenza fid-dar.

“Ma rrizultax li kien hemm xi incidenti fejn l-attrici kienet aggressiva jew vjolenti fil-konfront tal-konvenut. L-attrici, pero’ tilmenta mill-vjolenza u t-theddied tal-konvenut. Meta darba rrifjutat li jkollha x’taqsam mieghu, Fol 13, heddidha li “illi kien ser jifqaghli wicci u jkissirli snini b’tali mod u maniera illi lanqas tal-familja ma jgharfuni”. Kien jsegwiha kull fejn tmur u wara li bdew il-proceduri ta’ separazzjoni kien dejjem jikkritikha, jghajjarha u jheddidha. Sikwit kienu jispiccaw l-Ghassa tal-Pulizija. Dan hu kkonfermat minn Charlon Agius, bin il-partijiet, li Fol 21, ikkonferma li “It-tilwim skala hafna b’hafna theddied u smajt lill-missieri jghajjar lill-ommi b’hafna kliem bhal inhassarlek wiccek, jew inkisserlek is-snin meta tohrog”.

“Ghalkemm fil-kontro-talba minnu proposta l-konvenut jallega relazzjoni adultera tal-attrici filwaqt li fin-nota tal-osservazzjonijiet responsiva tieghu, Fol 223. issottometta li martu ghandha relazzjoni adultera ma’ ragel iehor li tiltaqa’ mieghu Wied il-Ghajn, hdejn is-Summer Nights Pub, timxi mieghu max-Xatt u ta’ spiss tiehu il-karozza bin-numru 91 li tmur Wied il-Ghajn; tul il-kors tal-kawza assolutament l-ebda prova dwar din l-allegazzjoni ma ressaq il-konvenut rikonvenzjonant. Dan in-nuqqas ta’ provi fir-rigward abbinat mac-cahda kategorika da parti tal-attrici iwassal lill-Qorti tikkonkludi illi l-konvenut naqas milli jipprova dak li huwa allega. Hija gurisprudenza kostanti illi minn jimputa fuq il-konjugi l-adulterju u jonqos milli jipprova sodisfacentement tali allegazzjoni huwa hati ta’ ingurja gravi.

"Iz-zewg partijiet qed jitolbu li tigi dikjarata xjolta u likwidata l-komunjoni tal-akkwisti gja' ezistenti bejniethom, pero' l-provi dwar il-konsistenza ta' dawn l-assi hi prattikament inezistenti. L-attrici ma ssemmi xejn u l-konvenut jillimita ruhu biex jghid, Fol 95, li l-mara ma gabet xejn maghha, li l-mobbli huma proprjeta' parafernali tieghu, il-kamra tas-sodda, il-kamra tal-pranzu, il-kamra tas-sodda tat-tifel u xi settijiet li xtara waqt l-gherusija. Waqt iz-zwieg, iddikjara li nxtara is-salott u l-karozza Hyundai DAC 862. In vista tal-fatt li l-attrici naqset milli b'xi mod tressaq provi fir-rigward. Il-Qorti ghalhekk qed taccetta ix-xhieda tal-konvenut dwar l-assi tal-komunujoni. Ghalhekk qed tiddeciedi li l-ghamara konsistenti fil-kamra tas-sodda, il-kamra tal-pranzu, il-kamra tas-sodda tat-tifel jigu konsenjati lill-konvenut. Is-salott u l-karozza Hyundai DAC 862 ghandhom jinbieghu u r-rikavat jinqasam bin-nofs bejn il-partijiet.

"**DECIDE.**

"Ghal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeciedi din il-kawza u l-kontro-talba billi prevja li tichad it-talbiet rikonvenzjonali,

"1. Tilqa' l-ewwel talba attrici, u tiddikjara s-separazzjoni personali bejn il-partijiet u dan ghal ragunijiet unikament imputabbli lill-konvenut;

"2. Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tat-tieni, t-tielet u r-raba' talba attrici in kwantu fil-mori tal-kawza l-attrici irrinunzjat ghat-talba ghall-manteniment.

"3. Tilqa' l-hames talba attrici, u tapplika in toto kontra il-konvenut l-effetti tad-disposizzjonijiet tal-Artikoli 48 sa 53 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta;

"4. Tilqa' s-sitt talba attrici u xxolji l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet. Tordna li l-ghamara konsistenti fil-kamra tas-sodda matrimonjali, l-kamra tal-pranzu, il-kamra tas-sodda tat-tifel jigu assenjati lill-konvenut filwaqt li s-salott u il-karozza tal-marka Hyundai DAC 862 jigu mibjugha bis-subbasta u r-rikavat jinqasam ugwalment bejn il-partijiet.

"5. Tilqa' s-seba' talba attrici, tassenja esklussivament lill-attrici t-titolu ta' kera fuq il-fond matrimonjali Blokk 2, House 4, Trejqet Antoine de Favray, Pembroke u ghalhekk tordna lill-konvenut sabiex jizgombra mill-imsemmi fond fi zmien xahar millum.

"Bl-ispejjez kontra l-konvenut".

Minn din is-sentenza appella l-konvenut li talab ir-revoka taghha u li allura tilqa' t-talbiet tieghu kontenuti fil-kontro-talba u jigu michuda t-talbiet attrici.

L-appellant jilmenta li huwa ma kellux ikun addossat bir-responsabbilità principali ghat-tifrik taz-zwieg, tenut kont tal-provi li ingabru. Fil-verità din il-Qorti ma tistax ma tikkumentax li r-rikors tal-appell huwa mimli b'hafna kliem mitkuba b'tipi grassi biex donnhom jinfluwenzaw lill-Qorti mill-pozizzjoni tieghu. Jinsisti fuq il-kredibbilità tieghu u jghid li l-Qorti kellha temmen lilu u mhux lill-appellata li jakkuza b'diversi maniggi biex tiehu dak li trid u cioè li tigi assenjata d-dar matrimonjali.

L-ewwel Qorti waslet ghall-konkluzjoni li l-allegazzjonjiet tal-appellata kienu aktar verosimili u wara li ezaminat l-atti ddecidiet li l-appellant kien jahti principalment – anzi unikament - ghat-tifrik taz-zwieg. Din il-Qorti ezaminat l-atti u ma tara mkien fejn ma taqbilx mal-konkluzjoniet tal-ewwel Qorti. Ghandu jinghad illi hafna mill-aggravji msemmija mill-appellant f'dan ir-rigward jirrigwardjaw evalwazzjoni li ghamlet l-ewwel Qorti tal-provi illi ngiebu quddiemha – kompriz il-kredibbilità tax-xhieda. Dwar dan, u cioè, fejn jidhol apprezzament tal-provi kif qalet din il-Qorti stess fil-kawza fl-ismijiet **Phyliss Ebejer v. Joseph Aquilina** (10 ta' Jannar 1995 "*il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-ewwel Qorti f'kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta' valutazzjoni ta'*

fatti". Imbaghad fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Cini v. George Wells** (15 ta' Novembru 2004) l-istess Qorti qalet li "*Huwa principju bazilari segwit minn din il-Qorti ta' revizjoni li fejn si tratta ta' apprezzament u evalwazzjoni ta' provi ta' fatt din il-Qorti qatt ma tiddisturba leggerment apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti sakemm ma jkunx hemm ragunijiet gravi u serji bizzejjed li jissugerixxu mod iehor*".

"*Huwa appena necessarju li tigi mfakkra l-gurisprudenza kostanti ta' din il-Qorti in materja fis-sens li hija ma tiddisturbax l-apprezzament li tkun ghamlet lewwel Qorti tal-provi migjuba quddiemha jekk mhux ghal ragunijiet validi wara li din il-Qorti tkun ezaminat il-provi u l-ligi applikabbli u tikkonkludi li l-ewwel Qorti ma setghetx legalment jew ragjonevolment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha*". (**Borg v. Galea**, Appell, 3 ta' Marzu 2011). Naturalment, "*Din il-Qorti pero' f'kaz tapprezza ukoll li id dover taghha xorta huwa li tesamina sewwa l-provi imressqa u barra minn hekk, huwa ukoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta' kif graw il-fatti in kwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skont il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja*". (**Attard et v. Direttur tas-Sahha**, Qorti tal-Appell, 30 ta' Mejju 2014). Huwa minnu li hafna mill-provi ingabru mill-assistent gudizzjarju u allura kien hu li sema' l-provi madankollu l-ewwel Qorti semghet xi provi wkoll hija stess u allura setghet taghmel il-konstatazzjonijiet taghha minn dak li semghet. Ghalhekk din il-Qorti ma

thossx li hemm ragunijiet validi biex tvarja dak li l-ewwel Qorti ddecidiet fid-diskrezzjoni taghha a bazi tal-provi voluminizi li kellha quddiemha.

Peress ukoll li f'din il-kawza l-Qorti hija rinfaccjata, kif spiss jigri specjalment f'dawn it-tip ta' kawzi, b'verzjonijiet kompletament kontrastanti, tajjeb jinghad ukoll li fis-sentenza li tat fl-24 ta' Marzu 2004 fil-kawza **Xuereb et v. Gauci et** il-Qorti tal-Appell Inferjuri ttrattat il-konflitt ta' provi fil-kamp civili billi qalet hekk – "*Huwa pacifiku f'materja ta' konflitt ta' versjonijiet illi l-Qorti kellha tkun gwidata minn zewg principji fl-evalwazzjoni tal-provi quddiemha: 1) Li taghraf tislet minn dawn il-provi korroborazzjoni li tista' tikkonforta xi wahda miz-zewg verzjonijiet bhala li tkun aktar kredibbli u attendibbli minn ohra; 2) Fin-nuqqas, li tigi applikata l-massima "actore non probante reus absolvitur*"*.* Ara a propozitu sentenza fl-ismijiet **Fogg Insurance Agencies Limited noe v. Maryanne Theuma**, Appell, Sede Inferjuri, 22 ta' Novembru, 2001. Jinsab ravizat ukoll fid-decizjoni fl-ismijiet **Farrugia v. Farrugia**, deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-24 ta' Novembru, 1966, li "*il-konflitt fil-provi huma haga li l-Qrati jridu minn dejjem ikunu lesti ghaliha. Il-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg versjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibbilità u specjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, ghandhiex teskludi lillohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f'kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant*".

L-istess Qorti fis-sentenza taghha fil-kawza fl-ismijiet **George Bugeja v. Joseph Meilak** deciza fit-30 ta' Ottubru 2003 qalet li:

> "*Fil-kamp civili ghal dak li hu apprezzament tal-provi, il-kriterju ma huwiex dak jekk il-gudikant assolutament jemminx l-ispjegazzjonijet forniti lilu, imma jekk dawn listess spjegazzjonijiet humiex, fic-cirkostanzi zvarjati talhajja, verosimili. Dan fuq il-bilanc tal-probabilitajiet, sostrat baziku ta' azzjoni civili, in kwantu huma dawn, flimkien mal-proponderanza tal-provi, generalment bastanti ghal lkonvinciment. Ghax kif inhu pacifikament akkolt, iccertezza morali hi ndotta mill-preponderanza tal probabilitajiet. Dan ghad-differenza ta' dak li japplika filkamp kriminali fejn il-htija trid tirrizulta minghajr ma thalli dubju ragjonevoli.* Kif kompla jinghad fl-imsemmija kawza "**Farrugia vs Farrugia",** "*mhux kwalunkwe tip ta' konflitt ghandu jhalli lill-Qorti f'dak l-istat ta' perplessita' li minhabba fih ma tkunx tista' tiddeciedi b'kuxjenza kwieta u jkollha taqa' fuq ir-regola ta' in dubio pro reo*"*.*

F'gudizzju civili infatti l-Qorti trid tiddeciedi appuntu fuq il-preponderanza tal-probabiltajiet (**Zammit v. Petroccochino**, Appell Kummercjali, 25 ta' Frar 1952)*; "il-Qorti allura jehtieg li tara jekk verzjoni wahda teskludix lill-ohra fuq bilanc ta' probabiltajiet; b'hekk jigi evitat ir-riskju li l-Qorti taqa' fuq l-iskappatoja tad-dubbju u ssib refugju mir-regola 'in dubio pro reo'*"– **Enrico Camilleri v. Martin Borg**, (Appell Inferjuri, 17 ta' Marzu 2003).

F'din il-kawza, wiehed ma jistax mill-gdid (kif ghamlet l-ewwel Qorti) ma jikkumentax negattivament fuq il-mod kif ikkomporta ruhu l-appellant matul il-kors taz-zwieg tieghu. Huwa ilu mill-1995 ma jahdem u ma ghamel ebda sforz biex jidhol fid-dinja tax-xoghol minn dak iz-zmien 'l hawn minghajr ma kien hemm raguni valida ghal dan, anzi kull meta kellu offerta ta' xoghol mill-E.T.C ra kif ghamel biex ma jigix maghzul.

Ghadda dawn is-snin kollha "*jieklu l-ghazz*" jara t-television u jilghab bil-*mobile phone* u gie kompletament jaqa' u jqum mill-bzonnijiet ta' martu u ibnu tant li dan tal-ahhar meta lahaq certa' età telaq mid-dar ghaliex ma setax jissaporti izjed f'dik is-sitwazzjoni. Mill-atti tal-kawza wiehed jista' biss jimmagina l-istat tad-dar u r-ritratti esebiti jindikaw stat ta' abbandun minhabba dawn in-nuqqasijiet tal-appellant kieku ma kienux ghar-ritratti esebiti li jaghtu indikazzjoni ta' dan.

L-appellant ikompli jitfa' dell hazin fuqu nnifsu meta jilmenta li l-appellata qed tahdem bil-mohbi u trid tibqa' tghix fid-dar matrimonjali ghaliex din tinsab vicin il-lok fejn tahdem! Din il-Qorti ghall-inqas tara li l-appellata ghandha stima taghha nnifisha jekk hu hekk, u qed tipprova tghix dinjitosament a kuntrarju tal-appellant illi jrid jibqa' jghix fuq il-beneficcji socjali. Naturalment wiehed jifhem illi issa huwa tard wisq ghalih biex isib impjieg tajjeb imma t-tort huwa biss tieghu.

L-ewwel Qorti ghalhekk ghamlet tajjeb li assenjat id-dritt ta' lokazzjoni tal-fond matrimonjali lill-appellata biex ghall-inqas se jkollha opportunità tibda tghix hajjitha – il-Qorti ma tghidx *mill-gdid* ghaliex fil-fatt hija qatt ma bdiet tghix hajja normali taz-zwieg. L-akkuza li jaghmel l-appelant li l-appellata rrinunzjat ghall-manteniment biex takkwista d-dar ma tantx fiha x'tghid ghaliex wiehed jifhem li l-attrici appellata tara kull tentattiv

taghha li tiehu xi manteniment bhala wiehed utili stante n-nuqqas tal-appellant li jmantni lilu innifsu.

L-appellant jilmenta wkoll li l-ewwel Qorti ma qisietx il-fatt li l-appellata ma rrispondietx ghall-kontro-talba tieghu. Jippretendi allura li l-Qorti tiddeciedi dwar dik it-talba daqs li kieku kien hemm stat ta' kontumacja. Anke kieku wiehed jittratta l-kwistjoni b'dan il-mod, fuq dan l-aspett tajjeb wiehed ifakkar "*Illi, kif gie deciż minn dawn il-Qrati għadd ta' drabi, il-kontumacja m'għandhiex titqies bħala stqarrija jew ammissjoni min-naħa tal-imħarrek għal dak li jkun qiegħed jintalab jew jiāi allegat kontrih mill-parti attrici: għall-kuntrarju, il-kontumacja tqieset bħala kontestazzjoni, u l-bdil li sar fil-ligi procedurali fl-artikolu 158 bl-Att XXIV tal-1995 jidher li jtenni din il-fehma*". (**Helen Miceli v. Charles Pisani**, P.A deciza fit-28 ta' Ottubru 2004).

"*Kontumacja tammonta ghal kontestazzjoni u mhux ghal semplici "walk-over" kif jippretendi l-appellant. Kif qalet l-ewwel Qorti, l-ahjar prova trid issir dejjem*". (**Joseph Vella v. Pierre Cremona** Appell, 10 ta' Ottubru 2004).

Finalment dwar l-allegazzjoni tal-appellant li l-appellata kkomettiet adulterju din il-Qorti taqbel mal-ewwel Qorti illi ma giet riskontrata ebda prova skont ir-regoli tal-procedura taghna li jwasslu ghall-konkluzjoni li

din l-allegazzjoni kienet ipprovata – ghax konformament mal-Artikolu 562 tal-Kodici tal-Procedura –“*Onus probandi incumbit qui dicit non ei qui negat*” u kif gie ripetut diversi drabi f’diversi sentenzi (ara per ezempju **Dr H Lenicker v. J Camilleri**, Prim’Awla 31 ta’ Mejju 1972 u **Peter Paul Aquilina v. Paul Vella**, Appell Inferjuri, 2 ta’ Mejju 1995). Kull ma hemm fl-atti huma allegazzjonijiet tal-appellant li qatt ma gew korroborati.

DECIZJONI

Din il-Qorti ghalhekk tiddisponi mill-appell billi tichdu u tikkonferma s-sentenza appellata interament. L-ispejjez tal-appell ukoll a kariku tal-appellant.

Silvio Camilleri Prim Imhallef	Tonio Mallia Imhallef	Joseph Azzopardi Imhallef

Deputat Registratur
mb